

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 4/2025-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], a [REDACTED] [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Alexandrou Machanovou, Mierové námestie 19, Senec, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-61C/103/2020 (predtým Okresného súdu Bratislava III, sp. zn. 61C/103/2020) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-61C/103/2020 (predtým Okresného súdu Bratislava III, sp. zn. 61C/103/2020)) **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 500 eur** každému z nich, ktoré im **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **485,12 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 4/2025-15 zo 16. januára 2025 prijal v celom rozsahu podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov, dorčenú mu 21. novembra 2024, v ktorej sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej len „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B3-61C/103/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“), ktoré bolo pôvodne vedené pred Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 61C/103/2020. Navrhujú tiež priznať primerané finančné zadosťučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z pomerne stroho formulovanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou podanou 2. októbra 2020 na okresnom súde (na konanie príslušný do 31. mája 2023) domáhajú od žalovaných určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (k pozemku a stavbe rodinného domu bez súpisného čísla, pozn.) nachádzajúcim sa v katastrálnom území obce Miloslavov. Sťažovatelia zdôrazňujú, že ich vec nebola dosiaľ prejednaná ani na jedinom pojednávaní, hoci od podania žalobného návrhu uplynuli štyri roky. Posledným procesným úkonom súdu bolo rozhodnutie o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uznesením okresného súdu z 11. novembra 2022. Poukazujú na to, že žiadali konajúci súd o nariadenie pojednávania a opakovane podali sťažnosti na prietahy predsedovi súdu (16. februára 2022, 20. novembra 2023), ktoré boli vyhodnotené ako nedôvodné. Následne podali sťažnosti na prietahy predsedovi súdu 27. júna 2024 a 27. septembra 2024, na ktoré mestský súd žiadnym spôsobom nereagoval. Upriamujú pozornosť ústavného súdu na to, že od výsledku napadnutého konania závisí pokračovanie a rozhodnutie v súdnom spore vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 5C/535/2008, ktoré bolo prerušené do právoplatného skončenia napadnutého konania a prebieha viac ako 16 rokov.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Podstata sťažnostnej argumentácie sťažovateľov spočíva v tvrdenom porušení nimi namietaného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Upriamujú pozornosť na to, že od 11. novembra 2022 konajúci súd ostal v ich veci nečinný a neuskutočnil žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej, vo veci nebol nariadený ani termín pojednávania. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňujú svojou právnou neistotou, psychickým zaťažením z prebiehajúceho súdneho sporu a existenciou prietáhov v napadnutom konaní, ktoré vznikli nehospodárnym postupom konajúceho súdu (to bližšie nešpecifikujú). Sťažovatelia predložili súdu všetky dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a svojím konaním žiadnym negatívnym spôsobom neprispeli k doterajšej dĺžke súdneho sporu.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Mestský súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sp. zn. 1SprV/869/2024 z 5. decembra 2024, o ktoré ho ústavný súd požiadal v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde ešte vo fáze predbežného prerokovania, pripájajúc chronologický prehľad realizovaných procesných úkonov, poukázal na to, že vo veci konajúci súd bol prevažne nečinný od 17. februára 2023 do 29. novembra 2024, čo však možno čiastočne odôvodniť implementáciou reformy súdnej mapy. Vynímajúc uvedené obdobie, bol postup súdu plynulý. Mestský súd uznesením č. k. B3-61C/103/2020-283 z 29. novembra 2024 v napadnutom konaní rozhodol tak, že toto konanie zastavil (výrok I) a žalovaným priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II). K existencii zbytočných prietahov, na ktoré poukazujú sťažovatelia vo vzťahu k postupu Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 5C/535/2008, sa mestský súd nemôže ani nevie kvalifikovane vyjadriť.

4.1. Po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie mestský súd písomným podaním z 28. januára 2025 zotrval v plnom rozsahu na svojom pôvodnom vyjadrení.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, lebo na základe podaní účastníkov je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

6. Podstata námietok sťažovateľov spočíva v konštatovaní nečinnosti mestského súdu (predtým okresného súdu) v napadnutom konaní od novembra 2022, ktorou dochádza k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods.2 ústavy.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods.2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Posudzujúc otázku, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

9. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, možno konštatovať, že rozhodovanie sporov o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam patrí medzi bežnú agendu rozhodovacej praxe všeobecných súdov, preto výrazné predĺženie postupu súdu v napadnutom konaní nie je dôvodné.

10. V správaní sťažovateľov ako sporovej strany ústavný súd nevzhladol okolnosť, ktorá by prispela k doterajšej dĺžke napadnutého konania okrem nejasnej žaloby, ktorej nedostatky bolo potrebné odstrániť.

11. K postupu vo veci konajúceho súdu ústavný súd zistil, že súd prvej inštancie po doručení žaloby 2. októbra 2020 postupoval v podstate plynule. Na výzvu súdu z 26. novembra 2020, či sťažovateľka 1 trvá na podanej žalobe, kvôli zjavnej nedôvodnosti, najmä s poukazom na § 77 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), táto písomným podaním z 8. decembra 2020 oznámila, že na žalobe trvá a navrhla pripustenie ďalších subjektov na strane žalobcov. O pripustení ďalších subjektov na strane žalobcu okresný súd rozhodol uznesením zo 7. septembra 2021 (právoplatným 9. októbra 2021). Ďalšia aktivita súdu bola zameraná na procesné úkony doručovania žaloby a vyjadrení sporových strán (4. novembra 2021, 18. februára 2022, 18. augusta 2022) a rozhodnutie o návrhu žalobcov z 13. októbra 2022 na vydanie neodkladného opatrenia uznesením z 11. novembra 2022 (právoplatným 13. decembra 2022). Dlhšie obdobie nečinnosti indikované aj samotným mestským súdom možno vzhliadnuť v období od februára 2023 do novembra 2024. Mestský súd uznesením č. k. B3-61C/103/2020-283 z 29. novembra 2024 rozhodol tak, že napadnuté konanie zastavil (výrok I) pre prekážku litispendencie (§ 159 CSP), teda z dôvodu skôr začatého konania vedeného Okresným súdom Piešťany pod sp. zn. 5C/535/2008, žalovaným priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II). Overením aktuálneho stavu veci ústavný súd zistil, že proti uzneseniu o zastavení konania podali sťažovateľka 1 a sťažovateľ 3 (žalobcovia 1 a 3) 20. decembra 2024 odvolanie. Napadnuté konanie nie je zatiaľ právoplatne skončené.

12. Ústavný súd uzatvára, že konštatovanou nečinnosťou mestského súdu (predtým okresného súdu) v trvaní viac ako jeden rok došlo v napadnutom konaní k vzniku zbytočných prietahov, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (výrok 1 tohto nálezu).

13. Ústavný súd, súc viazaný rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde), hoci napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, neformuloval mestskému súdu príkaz konať [§ 133 písm. a) zákona o ústavnom súde], keďže sťažovatelia vo svojom návrhu na rozhodnutie o to nepožiadali. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že v konkrétnom prípade sťažovateľov a nimi vytykanej nečinnosti mestského súdu sa práve príkaz konať javí ako primárny nástroj smerujúci k odstráneniu nežiaduceho stavu v napadnutom konaní. Absencia spomínaného návrhu však vylučuje možnosť ústavného súdu pozitívne ovplyvniť rýchlosť postupu mestského súdu, ktorý v aktuálnej fáze konania realizuje procesné úkony súvisiace s predložením súdneho spisu na rozhodnutie o odvolaní žalobcov súdu druhej inštancie.

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

14. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľom finančné zadosťučinenie, majúc pritom na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad

spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

15. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia si uplatnili primerané finančné zadosťučinenie v sume spolu 10 000 eur. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia priznaného sťažovateľom ústavný súd prihliadal na predmet súdneho sporu, ako aj na konštatované obdobie nečinnosti súdu (viac ako 1 rok) a na mieru právnej neistoty sťažovateľov, ktorá je s ohľadom na aktuálnu fázu súdneho sporu (neprávoplatné rozhodnutie veci), s ohľadom na procesnú aktivitu sťažovateľov nepochybne nižšia. Považoval tak za spravodlivé priznať každému zo sťažovateľov 1 500 eur (výrok 2 tohto nálezu) a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhoviel (výrok 4 tohto nálezu).

VI. Trovy konania

16. O náhrade trov konania ústavný súd rozhodol podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde a z titulu trov právneho zastúpenia priznal sťažovateľom sumu 485,12 eur tak, ako bola sťažovateľmi vyčíslená (výrok 3 tohto nálezu). Ústavný súd v tejto súvislosti zároveň dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah ods. 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021, I. ÚS 675/2023).

17. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. februára 2025

**Jana Baricová
predsedníčka senátu**